

ANDRZEJ KOZA

*Dotacje do zatrudnienia a sytuacja osób niepełnosprawnych
na rynku pracy w Polsce w latach 2008–2010*

The subsidies to employment versus the situation of the handicapped persons
in the Polish labour market in years 2008–2010

Wprowadzenie

Pracodawcy, rozważając zatrudnienie osób niepełnosprawnych, muszą liczyć się z tym, że pracownicy niepełnosprawni nie wszystkie prace będą w stanie wykonywać lub będzie to wymagało dłuższego czasu i dodatkowych nakładów finansowych. Muszą również brać pod uwagę ich częstą absencję w pracy z powodu choroby lub pobytu w ośrodkach rehabilitacyjnych. Potencjalni pracodawcy osób niepełnosprawnych muszą także brać pod uwagę konieczność zwiększenia standardów warunków pracy i związanych z tym problemów technicznych, jak również organizacyjnych. Pracownicy niepełnosprawni mają zagwarantowane ustawowo dodatkowe dni wolne od pracy na rehabilitację, przerwy w pracy na gimnastykę oraz ograniczone limity dziennych i tygodniowych godzin pracy.

Pomimo jednak tych cech charakteryzujących osoby niepełnosprawne i warunki ich pracy coraz więcej osób niepełnosprawnych znajduje pracę. Podstawową przyczyną wzrostu zainteresowania osobami niepełnosprawnymi jako pracownikami jest towarzysząca ich zatrudnieniu pomoc finansowa kierowana do pracodawców. Należy przy tym dodać, że w latach 2008–2010 zmieniano kilkakrotnie przepisy prawne regulujące rozmiary i zakres udzielanych dotacji do zatrudnienia. W opinii autora niniejszego artykułu miało to wpływ na aktywność ekonomiczną, a zwłaszcza na zatrudnienie osób niepełnosprawnych u pracodawców na niechronionym, jak również na chronionym rynku pracy.

Celem niniejszego artykułu jest próba analizy aktywności ekonomicznej osób niepełnosprawnych na tle zmian warunków prawnych i finansowych zatrudnienia osób niepełnosprawnych w latach 2008–2010.

1. Wsparcie zatrudnienia osób niepełnosprawnych w Polsce w latach 2008–2010

W Polsce, wzorem rozwiązań istniejących w innych krajach, stosuje się wsparcie finansowe pracodawców zatrudniających osoby niepełnosprawne oraz nakłada się kary finansowe na tych pracodawców, którzy pomimo ciężenia na nich takiego obowiązku uchylają się od zatrudnienia osób niepełnosprawnych. Podstawy prawne stosowania tych form stymulacji pracodawców do zatrudniania osób niepełnosprawnych zawarto w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych¹ oraz w przepisach wykonawczych do tej ustawy. Zgodnie z tymi zapisami prawnymi pracodawcy, którzy chcą zatrudnić lub już zatrudniają osoby niepełnosprawne, mogą liczyć na pomoc finansową ze środków PFRON na utworzenie stanowiska pracy dla osoby niepełnosprawnej, przystosowanie stanowiska pracy do potrzeb osób niepełnosprawnych oraz na sfinansowanie wynagrodzeń dla zatrudnionych osób niepełnosprawnych wraz ze składkami na ubezpieczenia społeczne (tab. 1).

Tabela 1. Podstawowe instrumenty wsparcia zatrudnienia osób niepełnosprawnych oraz ich beneficjenci w Polsce w latach 2008–2010

Instrument wsparcia finansowego	Beneficjent
Zwrot kosztów przystosowania stanowiska pracy do potrzeb osoby niepełnosprawnej	Pracodawca zatrudniający osoby niepełnosprawne, w tym zakład pracy chronionej
Zwrot kosztów wyposażenia stanowiska osoby niepełnosprawnej	Pracodawca zatrudniający osoby niepełnosprawne, w tym zakład pracy chronionej
Refundacja składek na ZUS	Pracodawca zatrudniający mniej niż 25 osób (pełne etaty)
Refundacja składek na ZUS	Pracodawca zatrudniający co najmniej 25 pracowników (pełne etaty), osiągający wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych co najmniej 6%
Refundacja składek na ZUS	Zakład pracy chronionej
Refundacja wynagrodzeń	Zakład pracy chronionej
Refundacja wynagrodzeń	Pracodawca zatrudniający mniej niż 25 osób (pełne etaty) oraz pracodawca zatrudniający 25 i więcej osób osiągający wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych co najmniej 6%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych...

¹ Dz.U. z 1997 r., nr 123, poz. 776, z późn. zm.

Tabela 2. Zmiany przepisów dotyczące dofinansowania zatrudnienia osób niepełnosprawnych w Polsce w latach 2008–2010

Instrument wsparcia finansowego	Beneficjent	Warunki udzielania wsparcia finansowego według stanu prawnego na dzień:	
		31.12.2008	Lata 2009–2010
Refundacja składek na ZUS	Pracodawca zatrudniający mniej niż 25 osób (pełne etaty)	Refundacja składki należnej za zatrudnianą osobę niepełnospr. niemającą prawa do emerytury na ubezpieczenie emerytalne	Refundacja składek na ubezpieczenia społeczne zastąpiono ogólną dotacją do zatrudnienia osób niepełnosprawnych
Refundacja składek na ZUS	Pracodawca zatrudniający co najmniej 25 pracowników (pełne etaty), osiągający wskaźnik zatrudnienia osób niepełnospr. co najmniej 6 %	Refundacja składki za pracownika niepełnospr., niemającego prawa do emerytury.: a)znacznie i umiarkowanie – składka emerytalna, b)niepełnospr. w stopniu lekkim – składka wypadkowa	Przysługuje pracodawcom, którzy w wyniku zatrudnienia osoby niepełnosprawnej wykazali przyrost netto miejsc pracy Za pracowników niepełnospr. w stopniu: – znacznym – 160% najniższego wynagrodzenia, – umiarkowanym – 140% najniższego wynagrodzenia, – lekkim – 60% najniższego wynagrodzenia; Kwoty te zwiększa się o 40% w przypadku osób niepełnospr. chorych: psychicznie, umysłowo lub z epilepsją oraz pracowników niewidomych. Refundacja nie może przekroczyć 75% kosztów zatrudnienia osoby niepełnosprawnej.
Refundacja składek na ZUS	Zakład pracy chronionej	Refundacja składki na ubezpie. emerytalne i chorobowe oraz na ubezpieczenie wypadkowe	
Refundacja wynagrodzeń	Zakład pracy chronionej	Miesięczna refundacja wynagrodzeń osób niepełnospr. niemających prawa do emerytury, wypłacane raz na dwa miesiące, w kwocie: a) 130% najniższego wynagrodz. za osoby niepełnospr. znacznie, b) 110% najniższego wynagrodz. za osoby niepełnospr. umiarkowanie, c) 50% najniższego wynagrodz. za osoby niepełnospr. lekko	
Refundacja wynagrodzeń	Pracodawca zatrudniający mniej, niż 25 osób (pełne etaty) oraz Pracodawca zatrudniający 25 i więcej osób osiągający wskaźnik zatrudnienia osób niepełnospr., co najmniej 6 %	Refundacja wynagrodzeń osoby niepełnosprawnej niemającej ustalonego prawa do emerytury w wysokości : a) 70 % kwoty przysługujących zakładom pracy chronionej b) 90 % kwoty przysługującej zakładom pracy chronionej w przypadku osób niepełnosprawnych, u których stwierdzono chorobę psychiczną, upośledzenie umysłowe lub epilepsję oraz pracowników niewidomych współczynnik wynagrodzenia sięga ww. kwot.	Dotacja na poziomie: a) 70 % kwoty zakładów pracy chronionej b) 90 % kwoty zakładów pracy chronionej w przypadku osób niepełnospr. chorych: psychicznie, umysłowo lub z epilepsją oraz pracowników niewidomych. Refundacja nie może przekroczyć 75% kosztów zatrudnienia osoby niepełnospr.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych...

W latach 2008–2010 obserwuje się zmiany podstaw prawnych oraz warunków finansowych zatrudniania osób niepełnosprawnych przez pracodawców, i to zarówno na chronionym rynku pracy (w zakładach pracy chronionej i spółdzielniach inwalidów), jak i na niechronionym rynku pracy (u pozostałych pracodawców). Przyczyn tych zmian było przynajmniej kilka, m.in.: konieczność dostosowania przepisów krajowych do obowiązujących w Unii w związku z wygaśnięciem uzyskanego przez Polskę trzyletniego okresu przejściowego na pełne wdrożenie przepisów wspólnotowych o pomocy publicznej, zwłaszcza o pomocy *de minimis*², zmiany zakresu i sposobu działania Systemu Obsługi Dofinansowań i Refundacji (SODiR), funkcjonującego w ramach Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON) oraz coraz trudniejszej sytuacji finansowej Funduszu, z którego środków realizuje się dopłaty do zatrudnienia osób niepełnosprawnych.

Podstawowe zmiany dofinansowania zatrudnienia osób niepełnosprawnych w latach 2008–2010 prezentuje tab. 2.

Zmiany w funkcjonowaniu instrumentów zmierzały do uproszczenia i ujednoczenia zasad dofinansowania zatrudnienia osób niepełnosprawnych, zwiększenia atrakcyjności osób niepełnosprawnych jako pracowników i zmniejszenia różnic w warunkach finansowych zatrudniania tych osób na otwartym i chronionym rynku pracy.

W celu uproszczenia realizacji płatności dofinansowań – refundacji, całość działań na rzecz dofinansowania zatrudnienia przekazano w 2008 roku PFRON, a podstawą wypłat było ujęcie osoby niepełnosprawnej, na którą miała być przekazana refundacja, w rejestrze osób niepełnosprawnych (w SODiR), prowadzonym przez PFRON. Zastąpienie z dniem 1 stycznia 2009 roku osobnego dofinansowania składek na ubezpieczenia społeczne i wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych jednym ogólnym dofinansowaniem zatrudnienia miało za zadanie uprościć procedury realizacji płatności na rzecz pracodawców i ułatwić im rozliczenie otrzymanych kwot na zatrudnianych pracowników niepełnosprawnych. Istotną dla sytuacji na rynku pracy osób niepełnosprawnych zmianą wprowadzoną w 2009 roku było objęcie dofinansowaniem kosztów zatrudnienia osób niepełnosprawnych, posiadających ustalone prawo do emerytury. Tym samym pracodawcy zatrudniający emerytów niepełnosprawnych otrzymali prawo do zgłoszenia tych osób do SODiR do refundacji kosztów zatrudnienia.

Również niepracujący emeryci niepełnosprawni zwiększyli swoje szanse na zatrudnienie i uzupełnienie niskich dochodów z emerytur o wynagrodzenie za pracę. Ważną dla pracodawców zmianą, która została wprowadzona w 2009 roku

² Wprowadzone na podstawie rozporządzeń: 1) Komisji Wspólnot Europejskich nr 1998/2006 z dnia 15 grudnia 2006 r. w sprawie stosowania art. 87 i 88 Traktatu do pomocy *de minimis* Dz. U. U. E. nr L 379, 2) Komisji Wspólnot Europejskich nr 875/2007 z dnia 24 lipca 2007 r. w sprawie stosowania art. 87 i 88 Traktatu WE w odniesieniu do pomocy w ramach zasady *de minimis* dla sektora rybołówstwa i zmieniającym rozporządzenie Wspólnot Europejskich nr 1860/2004 – Dz. Urz. z dnia 25 lipca 2007 r. nr UE L 193., 3) Komisji Wspólnot Europejskich: nr 1535/2007 z dnia 20 grudnia 2007 r. w sprawie zastosowania art. 87 i 88 Traktatu WE w odniesieniu do pomocy *de minimis* w sektorze produkcji rolnej – Dz. Urz. UE z dnia 21 grudnia 2007 r. nr L 337.

i przetrwała tylko rok³ było przyjęcie za podstawę wypłaty dotacji do wynagrodzeń kwoty najniższego wynagrodzenia, jako minimalne wynagrodzenie za pracę obowiązujące w styczniu roku bieżącego, a nie jak w poprzednich latach w grudniu roku ubiegłego. Przy tym kwota dofinansowania obliczona zgodnie z powyższymi zasadami nie powinna przekroczyć 75% kosztów płacy pracownika niepełnosprawnego.

Ważną zmianą zasad dofinansowania wynagrodzeń wprowadzoną od 2009 roku było uzależnienie udzielenia dotacji od przyrostu netto miejsc pracy w związku z koniecznością stosowania tzw. efektu zachęty narzuconego przez przepisy unijne⁴. Zgodnie z tą ideą wynagrodzenia pracowników niepełnosprawnych zatrudnionych po 1 stycznia 2009 podlegają dofinansowaniu, o ile ich zatrudnienie powoduje ogólny wzrost zatrudnienia u pracodawcy oraz wzrost zatrudnienia osób niepełnosprawnych (ma to wyeliminować zwalnianie pracowników pełnosprawnych i zastępowanie ich pracownikami niepełnosprawnymi, na których przysługuje dofinansowanie).

2. Osoby niepełnosprawne na rynku pracy w Polsce w latach 2008–2010

Osoby niepełnosprawne cechują się niską aktywnością ekonomiczną, rzadziej pracują i częściej pozostają bierni zawodowo niż pozostała część społeczeństwa w wieku produkcyjnym. Wyniki badań aktywności ekonomicznej ludności Polski (BAEL) prezentowane w tab. 3 wskazują, że pod względem zatrudnienia następowała systematyczna poprawa sytuacji wśród tej subpopulacji. W 2008 roku 23,9% osób niepełnosprawnych poszukiwało pracy lub już pracowało (czyli było aktywnych zawodowo). W 2010 roku odsetek takich osób niepełnosprawnych sięgnął 25,9%. Jest to jednak ponad dwukrotnie mniejszy współczynnik niż w przypadku osób pełnosprawnych, wśród których przeciętnie blisko 55% było aktywnych zawodowo⁵. Ważne jest również to, że w latach 2008–2010 systematycznie rósł odsetek zatrudnionych osób niepełnosprawnych pomimo ogólnie pogarszającej się sytuacji na rynku pracy wskutek odczuwanych w gospodarce polskiej skutków kryzysu gospodarczego. W 2008 roku pracę posiadało 20,8% ogółu osób niepełnosprawnych w wieku produkcyjnym, natomiast w 2010 takich osób było 21,9%. Należy również podkreślić, że w 2010 roku, po raz pierwszy od kilku lat, wzrosła stopa bezrobocia.

³ Od 2010 roku powrócono do zasady stosowania jako podstawy wymiaru dotacji do wynagrodzenia minimalnego wynagrodzenia za pracę z grudnia poprzedniego roku, co oznacza zamrożenie wypłat na poziomie z 2009 roku.

⁴ Definicja efektu zachęty wynika z przepisów rozporządzenia Komisji Wspólnot Europejskich nr 800/2008 z 6 sierpnia 2008 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne ze wspólnym rynkiem w zastosowaniu art. 87 i 88 Traktatu (ogólne rozporządzenie w sprawie wyłączeń blokowych).

⁵ Zgodnie z danymi Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej zawartymi w raporcie Rynek Pracy w Polsce w 2010 roku, współczynnik aktywności zawodowej ogółu społeczeństwa w wieku 15 lat i więcej w 2008 roku wyniósł 54,2%, w 2009 roku – 54,9, natomiast w 2010 wzrósł do poziomu 55,7%.

Tabela 3. Aktywność ekonomiczna osób niepełnosprawnych w wieku produkcyjnym w Polsce w latach 2008–2010

Rok	Zestawienie średnioroczne							
	Ogółem	Aktywni zawodowo			Bierni zawodowo	Współczynnik aktywności zawodowej	Wskaźnik zatrudnienia	Stopa bezrobocia
		razem	pracujący	bezrobotni				
	w tysiącach					w %		
w wieku produkcyjnym								
2008	2213	528	460	69	1685	23,9	20,8	13,1
2009	2068	508	443	65	1559	24,6	21,4	12,8
2010	2054	531	449	81	1523	25,9	21,9	15,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Aktywność ekonomiczna ludności Polski w IV kwartale 2008 roku*, GUS, Warszawa 2009, s. 169, *Aktywność ekonomiczna ludności Polski w IV kwartale 2009 roku*, GUS, Warszawa 2010, s. 195, *Aktywność ekonomiczna ludności Polski w IV kwartale 2010 roku*, GUS, Warszawa 2011, s. 185.

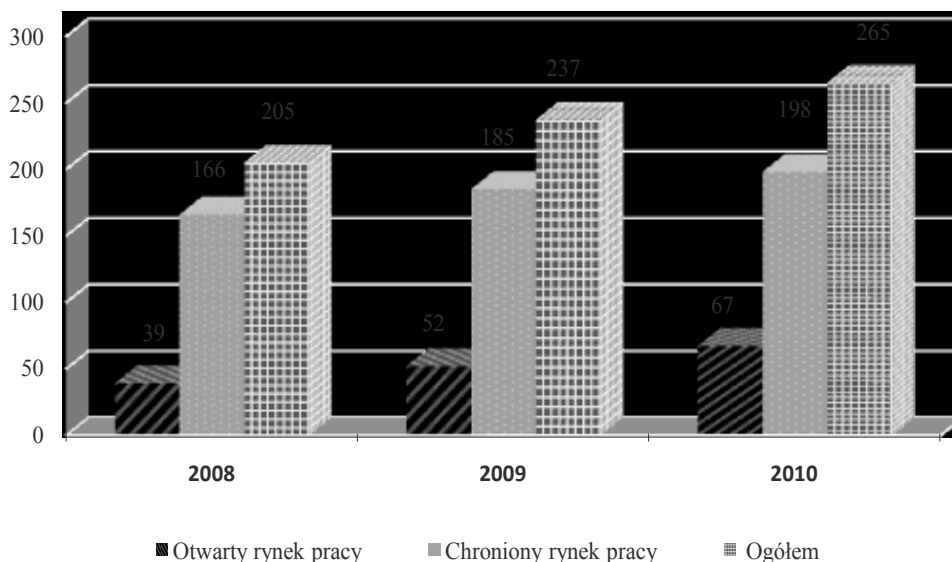
W 2009 roku bez jakiegokolwiek pracy było 12,8%, spośród osób niepełnosprawnych aktywnych zawodowo w wieku produkcyjnym, natomiast rok później ten odsetek wzrósł do poziomu 15,3%, i to pomimo ogólnego wzrostu liczby zatrudnionych osób niepełnosprawnych w tym roku.

Przyczyną wzrostu liczby osób bezrobotnych w 2010 roku był gwałtowny przyrost liczby osób niepełnosprawnych aktywnych zawodowo i jednocześnie mniejsza dynamika zatrudnienia. Zatem na rynku pracy nie było wystarczającej liczby ofert pracy dla osób niepełnosprawnych w stosunku do napływu na rynek pracy osób niepełnosprawnych w wieku produkcyjnym.

3. Zatrudnienie dotowane osób niepełnosprawnych w Polsce w latach 2008–2010

Atrakcyjność osób niepełnosprawnych na rynku pracy jest uzależniona od korzyści, jakie przypadają ich pracodawcom. Generalnie w latach 2008–2010 coraz więcej osób niepełnosprawnych znajdowało pracę zarówno na chronionym rynku pracy, jak i u pozostałych pracodawców (rys. 1).

Według danych SODiR w końcu 2008 roku pracodawcy otrzymywali dotacje na 205 tys. pracowników niepełnosprawnych. Dwa lata później dofinansowaniem wynagrodzeń objętych było o 60 tys. osób niepełnosprawnych więcej. Przy tym przyrost zatrudnienia osób niepełnosprawnych objętych dotacjami zanotowały zarówno zakłady pracy chronionej (wraz ze spółdzielniami inwalidów), jak też pracodawcy nieobjęci dotacjami w warunkach chronionych.

Rys. 1. Liczba osób niepełnosprawnych objętych dotacjami z PFRON w latach 2008–2010 (dane w tys. osób)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych SODiR, Warszawa 2011, s. <http://www.niepełnosprawni.gov.pl/tablice/sod-pfron/>, data pobrania: 21.04.2011 r.

Głównym miejscem pracy osób niepełnosprawnych, zgodnie z danymi SODiR, w całym okresie objętym analizą, tj. w latach 2008–2010, byli pracodawcy działający w warunkach chronionych. W 2008 roku w warunkach chronionych pracowało 166 tys. osób z niepełnosprawnością, czyli 81% wszystkich zatrudnionych osób legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności. W 2010 roku zatrudniali oni 198 tys. pracowników niepełnosprawnych (wzrost o 32 tys. osób), co stanowiło 81% ogółu zatrudnionych osób mających prawnie stwierdzoną niepełnosprawność. Należy zwrócić jednak uwagę na fakt, że znacznie większą dynamiką charakteryzowało się zatrudnienie u pracodawców na otwartym rynku pracy. W latach 2008–2010 dynamika zatrudnienia wyniosła 172%. W roku 2008 pracę subsydiowaną na otwartym rynku znalazło 39 tys. osób niepełnosprawnych, a dwa lata później już 67 tys. takich osób. Dynamika zatrudnienia osób niepełnosprawnych w warunkach chronionych była znacznie mniejsza i sięgała 119%.

Zakończenie

Wprowadzone w latach 2008–2010 zmiany zasad dofinansowania zatrudnienia osób niepełnosprawnych nie wpłynęły negatywnie na zatrudnienie tych osób. Zarówno według danych uzyskanych z badań aktywności ekonomicznej ludności Polski, jak

i z Systemu Obsługi Dofinansowań i Refundacji coraz więcej osób niepełnosprawnych pracowało. Większym zainteresowaniem osobami niepełnosprawnymi cechowali się pracodawcy nieposiadający statusu zakładu pracy chronionej. Nie musieli oni stwarzać specjalnych warunków pracy dla tych osób, a przekazywane im dotacje na wynagrodzenia, chociaż mniejsze niż w ZPCH, były wystarczającą rekompensatą z tytułu wzrostu kosztów w związku z zatrudnieniem osób niepełnosprawnych. Wzrost zatrudnienia osób niepełnosprawnych z pewnością wynikał również z faktu konieczności wzrostu netto liczby etatów w związku z zatrudnieniem pracownika niepełnosprawnego.

Na podstawie przeprowadzonych badań autor niniejszego artykułu stoi na stanowisku, że wprowadzone w 2010 roku zmiany zasad dofinansowania zatrudnienia osób niepełnosprawnych nie miały negatywnych konsekwencji dla ich zatrudnienia. Pomimo niekorzystnych zmian zasad wyliczania dotacji do zatrudnienia, w konsekwencji których „zamrożono” w 2010 roku podstawę wypłaty dotacji⁶, stosując podstawę wypłaty z 2009 roku, zatrudnienie dotowane w 2010 roku wzrosło. Zatem pracodawcy uznali, że atrakcyjność dopłat do zatrudnienia osób niepełnosprawnych była wystarczająca w stosunku do dodatkowych kosztów zatrudniania tych osób. Należy również dodać, że przyczyną wzrostu zatrudnienia osób niepełnosprawnych w 2010 roku mogło być także przystąpienie do realizacji przez zakłady pracy chronionej nałożonego na tego typu pracodawców obowiązku zwiększenia zatrudnienia osób niepełnosprawnych do 50% ogółu zatrudnionych w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy⁷. Pomimo że wzrost tego wskaźnika zatrudnienia osób niepełnosprawnych będzie obowiązywał dopiero w 2012 roku, niektórzy pracodawcy z chronionego rynku pracy przystąpili do realizacji tego wymogu już wcześniej. Również od 2011 roku zwiększono limity dotacji do zatrudnienia do nawet 180% płacy minimalnej w przypadku pracowników ze znacznym stopniem niepełnosprawności.

Autor niniejszego opracowania uważa także, że oprócz powyższych uwarunkowań na sytuację osób niepełnosprawnych na rynku pracy duży wpływ ma ogólny stan gospodarki. Poprawa sytuacji gospodarczej w 2010 roku oraz optymistyczne prognozy w zakresie wzrostu gospodarczego na 2011 rok stanowiły dla pracodawców wystarczające przesłanki wzrostu zatrudnienia osób niepełnosprawnych.

⁶ Dofinansowanie ustala się jako odpowiedni procent liczony od najniższego wynagrodzenia. Po korekcie dokonanej w art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych przez najniższe wynagrodzenie – w rozumieniu tej ustawy – należy rozumieć minimalne wynagrodzenie za pracę obowiązujące w grudniu roku poprzedniego. Tak, więc kwotę dofinansowania należnego w 2010 r. obliczano od minimum z roku 2009 (1 276 zł), nie zaś od najniższej płacy z 2010 roku (1317) zł.

⁷ Wprowadzony ustawą z 29 października 2010 r. o zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. nr 226, poz. 1475).

**The subsidies to employment versus the situation of the handicapped persons
in the Polish labour market in years 2008–2010**

The handicapped persons are not attractive workers due their disability. In order to improve their attractiveness in the labour market the state subsidizes their employment. In years the 2008–2010 – the regulations of subsidizing the employment of disabled people in Poland. These changes did not negatively affect the continuing increase in their employment in the last few years. In the years 2008–2010 the number of people with disabilities, who found a job increased by over 60 thousands. Employment growth was recorded both in the protected labor market, as well as in other employers.